

ПО 4.2 ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ – 2
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>7кред. ЕКТС / 210 годин</i> <i>Лекції – 10 годин, семінарські – 6 годин,</i> <i>Самостійна робота студента – 194 години</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>ДРК, екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції, семінарські заняття</i> <i>rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Psy.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом - 2» є основні базові категорії і поняття, закономірності, механізми психічних процесів і явищ, методологічні підходи, пояснювальні принципи, методи теоретичного та емпіричного дослідження, валідні, стандартизовані психодіагностичні методики, методи аналізу даних.

Метою навчальної дисципліни є формування наукових уявлень про природу психіки, про методи та результати дослідження психічних явищ; розвиток здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.

Навчальна дисципліна сфокусована на вивченні категоріального апарату психології, методологічних принципів та законів психології, історичних передумов і логіки розвитку психологічної науки. Окремо відбувається заглиблення в проблеми: обрання та застосування валідного і надійного психодіагностичного інструментарію (тести, опитувальники, проективні методики).

Система теоретичних і практичних (семінарських) занять дає можливість вирішити такі **основні завдання:**

- сформувані у здобувачів вищої освіти науковий підхід до розуміння психіки та законів її функціонування;
- ознайомити здобувачів вищої освіти із закономірностями, фактами, механізмами психічної реальності, сформувані розуміння провідних категорій курсу;
- ознайомити і практично оволодіти найбільш поширеними методиками для психологічних досліджень;

- оцінювати власні пізнавальні процеси; психологічні стани та почуття з метою забезпечення ефективної і безпечної діяльності;
- організовувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість»;
- використовувати знання, поглиблювати їх та розвивати критичне мислення;
- рефлектувати особисті знання.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знати та розуміти предметну область та розуміти професійну діяльність (ЗК 2);
- здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатності бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатності до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14).

Фахових компетентностей:

- здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатності аналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- здатності до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3);
- здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатності використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН 2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 3);
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна [пошта volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua](mailto:volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua), месенджер Telegram https://t.me/joinchat/AAAAAE4Nglj_FPvDHRctmQ

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Загальна психологія з практикумом – 2» вивчається одночасно із дисциплінами «Вступ до психології», «Вікова та педагогічна психологія», «Анатомія і еволюція нервової системи».

Вивчення навчальної дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки такі, як: «Історія психології», «Методологія і методи психологічних досліджень», «Експериментальна психологія» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.	10	2	-	8
Тема 2. Характер. Акцентуації характеру. Методи дослідження характеру особистості.	10	2	-	8
Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей.	10	2	-	8
Тема 4. Спрямованість особистості. Методики дослідження спрямованості особистості.	12	-	-	12
Тема 5. Психологія мотивації.	12	-	-	12
Тема 6. Досвід особистості. Діяльність як базова психологічна категорія.	12	-	-	12
Тема 7. Психологічна структура діяльності.	12	-	-	12
Тема 8. Психомоторика.	12	-	-	12
Тема 9. Психічні стани.	12	2	-	10
Тема 10. Нерівноважні психічні стани	12	-	-	12
Тема 11. Змінені стани свідомості.	12	-	-	12
Тема 12. Ресурсна система особистості.	12	-	2	10
Тема 13. Самосвідомість особистості.	12	2	-	10
Тема 14. Психологічний захист особистості.	12	-	2	10
Тема 15. Розвиток і формування особистості.	12	-	-	12
Тема 16. Життєві кризи особистості.	12	-	2	10
Тема 17. Спілкування як базова психологічна категорія.	12	-	-	12
Тема 18. Група і міжособистісні відносини.	12	-	-	12
Всього годин	210	10	6	194

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Варій М Психологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
4. Москалець В. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Буняк Н. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 300 с.
2. Варій М, Ортинський В. Основи психології і педагогіки. Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
3. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
4. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів

вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / А.В. Курова. Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.

5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2018. - 272 с.
6. Москалець В. Психологія особистості. Підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 564 с.
7. Мясойд П. Курс загальної психології. Київ : Алерта, 2021. 496 с.
8. Психологія : навчальний посібник /О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Злишков [та ін.] ; за редакцією О. В. Винославської ; НТУУ «КПІ». 2-е вид., переробл. та доповн. Київ : ІНКІОС, 2009. 390 с.
9. Савчин М. Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
10. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.1. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.](#)
11. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.2. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.](#)
12. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.3. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 160 с.](#)

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.</p> <p>Поняття про темперамент. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент. Фізіологічні основи та типи темпераменту. Характеристика основних типів нервової системи за І. Павловим. Структура темпераменту: загальна психічна активність, моторика, емоційність. Вплив темпераменту на процес формування особистості. Врахування типу темпераменту дітей у навчально-виховній роботі. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте властивості нервової системи (сила, врівноваженість, рухливість). 2. Розкрийте сутність і зміст темпераменту людини. 3. Охарактеризуйте поведінку людини з холеричним типом темпераменту. 4. Охарактеризуйте сангвінічний тип темпераменту людини. 5. Охарактеризуйте флегматичний тип темпераменту людини. 6. Охарактеризуйте меланхолічний тип темпераменту людини. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
2.	<p>Тема 2. Характер. Акцентуації характеру.</p> <p>Структурний та функціональний підхід до трактування характеру. Структура характеру. Риси характеру. Детермінанти характеру. Формування характеру. Визначення поняття «акцентуація характеру». Класифікаційна схема типів акцентуєваних особистостей за К.Леонгардом. Класифікаційна схема акцентуації характеру у підлітків за А.Є. Личко.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність характеру людини. 2. Розкрийте структуру характеру особистості. 3. Що таке риса характеру? 4. Яким чином виявляються особливості типового характеру? 5. Що становить собою акцентуація характеру? 6. У чому виявляються акцентуації характеру? 7. Які найбільш характерні вияви акцентуацій?

	8. Які основні типи акцентуації характеру? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3.	Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей. Сутність здібностей. Задатки, схильності. Загальні та спеціальні здібності. Структура, види та рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Загальне уявлення про розвиток здібностей. Завдання на СРС: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Механізми формування загальних здібностей. 2. Механізми формування спеціальних здібностей. 3. Механізми формування професійних здібностей. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
4.	Тема 9. Психічні стани. Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів. Особливості психічних станів. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності. Управління психічними станами. Завдання на СРС: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Що розуміють під психічним станом людини? 2. Як психічний стан пов'язаний із психічними процесами і властивостями особистості? 3. Яким чином класифікують психічні стани? 4. Які особливості психічних станів? 5. Що є фізіологічною основою психічного стану? 6. Яким чином психічний стан впливає на поведінку особистості? 7. Яким чином певний психічний стан виявляється за зовнішніми ознаками? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
5.	Тема 13. Самосвідомість особистості. Визначення самосвідомості. Критерії самосвідомості. Рівні розвитку самосвідомості. «Я-концепція». Самоставлення. Самооцінка. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості. I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. У чому виявляється самосвідомість особистості? 2. Які структурні елементи свідомості? 3. Яка структура самосвідомості людини? 4. У чому виявляється самооцінка особистості? 5. Розкрийте сутність «Я – концепції». 6. Що таке рефлексія? 7. Яким чином відбувається розвиток самосвідомості людини? 8. У чому виявляється адекватна самооцінка особистості? 9. У чому виявляється неадекватна самооцінка особистості? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

спираючись на теоретичні знання, здобувач вищої освіти повинен опанувати наступними вміннями і навичками: визначати основні завдання психології у розбудові сучасного українського суспільства та аналізувати психічні процеси. Необхідно сформувати у здобувачів вищої освіти:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій для психологічного дослідження;
- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних

досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;

- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми семінарських занять та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1.	<p>Тема 12. Ресурсна система особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категоризація ресурсів у психологічній науці. 2. Класифікація ресурсів. 3. Матеріальні, нематеріальні та психологічні ресурси. 4. Система регуляторних механізмів як ресурс особистості. 5. Особистісні конструкти: життєстійкість, локус контролю, самооцінка, оптимізм та толерантність до невизначеності та їх роль у ресурсній системі особистості <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Діагностика ресурсної системи особистості. <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження здатності і готовності особистості активно і гнучко діяти в ситуації стресу (тест життєстійкості С. Мадді). 2. Дослідження особистісної готовності до змін (методика «Personal change readiness survey», PCRS). II. Практична робота з ресурсною системою особистості. <ol style="list-style-type: none"> 1. Медитативна техніка «Мої ресурси». 2. Використання способів саморегуляції. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином співвідносяться такі поняття як «психологічний потенціал особистості» і «психологічний ресурс особистості»? 2. Чи можна стверджувати, що страх, тривога, фрустрованість є ознаками стресових реакцій, що вказують на втрату ресурсів? Обґрунтуйте свою думку. 3. Що входить у групу матеріальних, нематеріальних та психологічних ресурсів особистості? 4. Охарактеризуйте систему регуляторних процесів життєдіяльності організму. Обґрунтуйте, яким чином регуляторні механізми виступають у якості ресурсу особистості. 5. Яку роль у ресурсній системі особистості відіграють життєстійкість, локус контролю, самооцінка, оптимізм та толерантність до невизначеності?
2.	<p>Тема 14. Психологічний захист особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне уявлення про «психологічний захист» і його функції. 2. Різновиди психологічного захисту та їх характеристика. 3. Особливості психологічного захисту в дітей. 4. Використання психологічного захисту в життєдіяльності. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення домінуючого психологічного захисту (опитувальник Р. Плутчика, Г. Келлермана, Х. Конта). 2. Практична робота в міні-групах щодо усвідомлення своїх захисних механізмів. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основну функцію психологічного захисту особистості. 2. Охарактеризуйте конструктивні і деструктивні механізми психологічного захисту. 3. Які захисні реакції є найтипівішими у дітей та підлітків? 4. Чи можна стверджувати, що прояви захисних механізмів у дошкільнят та молодших школярів свідчать про становлення зрілої системи психологічного захисту? Обґрунтуйте свою думку. 5. Охарактеризуйте захисні стилі реагування людини в складних життєвих ситуаціях.

3.	<p>Тема 16. Життєві кризи особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння криз особистості у психології. 2. Типи криз особистості. 3. Травматичні кризи. 4. Криза цілісності. 5. Криза втрати. 6. Ситуаційна криза. 7. Криза становлення. 8. Кризи розвитку та кризи життя. 9. Типи ставлення до кризової ситуації та її подолання. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження рівня актуального стресу на життєві події протягом останнього року (методика визначення стресостійкості та соціальної адаптації). 2. Діагностика копінг-поведінки в стресових ситуаціях (С. Норман, Д.Ендел, Д.Джеймс, М.Паркер в адаптації Т.Крюкової). 3. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи можна стверджувати, що життєва криза є переломним етапом у житті особистості? Обґрунтуйте свою думку. 2. Які типи криз особистості ви знаєте? 3. Наведіть конструктивні і деструктивні шляхи виходу з кризи. 4. Охарактеризуйте вікові та індивідуальні особливості виходу з кризи. 5. Яку роль в житті людини відіграють метастратегічні техніки життя?
----	---

6.Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 2» включає:

- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- проведення досліджень за методиками практичної частини.

Студенти самостійно опрацьовують питання:

Тема 1. Темперамент. Методики дослідження темпераменту.

Структура темпераменту: загальна психічна активність, моторика, емоційність. Вплив темпераменту на процес формування особистості. Врахування типу темпераменту дітей у навчально-виховній роботі. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини.

Практична частина.

1. Визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками (теппінг-тест).
2. Дослідження типу темпераменту (2-х факторний особистісний опитувальник ЕРІ за Г. Айзенком).
3. Дослідження властивостей темпераменту В. Русалова.
4. Діагностика властивостей нервової системи за опитувальником Я. Стреляу; інші методики.

Тема 2. Характер. Акцентуації характеру

Загальні властивості характеру. Співвідношення характеру з іншими сторонами особистості. Становлення, формування та самовиховання характеру. Типологія характеру. Акцентуації характеру.

Практична частина.

1. Дослідження характерологічних тенденцій (Т. Лірі).

2. Методика визначення типу характеру за К. Юнгом.
2. Діагностика акцентуацій характеру (методики ПДО, МПДО).

Тема 3. Здібності. Методи дослідження здібностей.

Загальна характеристика здібностей. Природна основа здібностей. Види здібностей. Якісна та кількісна характеристика здібностей. Творчі здібності.

Практична частина.

1. Дослідження комунікативних та організаційних схильностей (тест-опитувальник КОС).
2. Дослідження професійних схильностей (методики ДДО Клімова, «Карта інтересів»).
3. Визначення рівня креативності особистості. Побудова психологічних профілів «Я-реальний» і «Я-ідеальний» (тест «Креативність»).
4. Виявлення своїх здібностей (тест на талант).

Тема 4. Спрямованість особистості. Методики дослідження спрямованості особистості.

Поняття спрямованості особистості та її роль у структурі особистості. Потреби: біологічні, соціальні, духовні. Основні форми прояву спрямованості. Види спрямованості особистості.

Практична частина.

1. Діагностика ступеня задоволеності основних потреб (за А. Маслоу).
2. Діагностика спрямованості особистості (методика діагностики спрямованості особистості Б. Басса (опитувальник Смекала-Кучера).
3. Діагностика ціннісних орієнтацій особистості (тест «Ціннісних орієнтацій» М. Рокіча).

Тема 5. Психологія мотивації.

Проблема виокремлення базової мотивації і механізми її трансформації. Загальне уявлення про ситуативну мотивацію в школі К. Левіна. Види мотивів. Ієрархія та зміна мотивів. Зовнішня та внутрішня мотивація. Рівень домагань і мотивація досягнення. Вплив мотивів на продуктивність діяльності.

Практична частина.

1. Дослідження мотивації до успіху та мотивації на уникнення невдач: методика «Мотивація до успіху»/методика «Мотивація уникнення невдач» Т. Елерса; методика «Мотивація успіху та боязкість невдачі А. Реана.
2. Дослідження особливостей мотивації досягнення особистості та мотивації афіліації: тести «Мотивації досягнення» і «Мотивації афіліації» (А. Мехрабіана).
3. Дослідження особливостей мотивації навчання студентів у ЗВО (модифікована методика Є. Ільїна «Мотивація навчання у ВНЗ»).
4. Дослідження особливостей усвідомленості різних компонентів мотиву особистості. Тест «Виявлення усвідомленості різних компонентів мотиву» (Єрмоліна, Ільїна).

Тема 6. Досвід особистості. Діяльність як базова психологічна категорія.

Досвід особистості. Психологічний зміст категорії «діяльність». Загально-психологічні властивості діяльності. Експліцитний та імпліцитний аналіз діяльності. Види діяльності

Практична частина.

1. Визначення нахилів особистості до вибору професії.
2. Діагностика типу поведінкової активності (Вассерман, Гуменюк).
3. Розв'язання психологічних задач.

Тема 7. Психологічна структура діяльності.

Психологічна структура діяльності: мотив, ціль, інформаційна основа діяльності, прогнозування, прийняття рішення, планування, програмування, контроль, корекція, оперативний образ об'єкту діяльності, система індивідуальних якостей суб'єкта. Спосіб діяльності та стиль діяльності. Аналіз професійної діяльності

Практична частина.

1. Дослідження схильності до ризику.
2. Дослідження самооефективності – впевненості людини щодо її потенційної здатності

Організовувати та здійснювати власну діяльність (шкала самооефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема).

3. Дослідження індивідуального стилю прийняття рішень (Мельбурнський опитувальник прийняття рішень, MDMQ).

Тема 8. Психомоторика.

Підходи до розуміння психомоторики. Сутність психомоторики. Функціональна будова психомоторики. Рухи, дії та їх регулювання в психомоториці. Функції психомоторики.

Практична частина.

1. Методики діагностики психомоторики дорослих.
2. Методи оцінювання психомоторного розвитку дітей.

Тема 9. Психічні стани.

Психічні стани, їх властивості та кваліфікація. Типові позитивні психічні стани людини (професійна зацікавленість, творче натхнення, рішучість). Негативні психічні стани та їх попередження (психічне напруження, стрес, неспокій, тривога, фрустрація).

Практична частина.

1. Діагностика самооцінки психічних станів (ДСПС Г. Айзенка).
2. Діагностика тривожності студентів в процесі навчальної діяльності.
3. Визначення егостанів особистості (методика модифікована та адаптована Г.Партико, Г.Кучерявою).

Тема 10. Нерівноважні психічні стани.

Феноменологія нестійких станів. Особливості виникнення, зворотність і незворотність. Виявлення та групування основних типів психічних станів зниженої активності. Біопсихічні та психофізичні маркери психічних станів підвищеної мобілізації. Індивідуальні особливості. Проблема подолання важких станів крізь призму категорії «переживання».

Практична частина.

1. Дослідження адаптивних можливостей особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик (опитувальник «Адаптивність»).
2. Дослідження схильності особистості до неадекватної поведінки.
3. Дослідження наявності депресивного стану (шкала депресії Т. Балашова).

Тема 11. Змінені стани свідомості.

Характеристика рівнів активності свідомості. Сон, сновидіння. Трансові стани свідомості. Галюцінаторні та хворобливі стани свідомості.

Практична частина.

- I. Медитативні техніки в груповій роботі:
 1. Вправа «Зустріч з собою».
 2. Вправа «Про проблему з висоти».
 3. Вправа «Подорож на гору».
- II. Практична робота із сновидіннями.

Тема 13. Самосвідомість особистості.

Рівні розвитку самосвідомості. «Я-концепція». Самоставлення. Самооцінка. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості.

Практична частина.

1. Дослідження самооцінки особистості за методикою Дембо-Рубінштейна.
2. Дослідження загальної самооцінки за процедурою тестування (Г.М. Казанцевої).
3. Дослідження рівня домагань (з використанням моторної проби Шварцландера).
4. Дослідження суб'єктивного контролю (УСК).

Тема 15. Розвиток і формування особистості.

Підходи та теорії розвитку особистості. Гармонійний та дисгармонійний розвиток особистості.

Практична частина.

1. Дослідження рівня самоактуалізації особистості (опитувальник САМОАЛ).
2. Визначення рівня самоповаги особистості (методика «Дослідження самоповаги»).
3. Дослідження враженості основних складових психологічного добробуту (Шкала психологічного благополуччя К. Ріфф).

Тема 17. Спілкування.

Поняття спілкування. Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони спілкування. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна. Різновиди спілкування. Суть та особливості спілкування вперше. Суть та особливості тривалого спілкування. Особливості рефлексивного та не рефлексивного слухання.

Практична частина.

1. Дослідження комунікативних можливостей.
2. Оцінка навичок ефективного слухання (тест «Уміння слухати»).
3. Дослідження рівня потреби у спілкуванні (тест «Потреба у спілкуванні»).
4. Розв'язання ситуацій спілкування продуктивним способом (ділова гра «Дійти згоди»).

Тема 18. Група і міжособистісні відносини.

Група. Класифікація груп та їх основні характеристики. Рівні розвитку групи. Особистість і група. Психологічні особливості студентської групи. Роль, статус, самопочуття студента в групі. Процеси ідентифікації в студентському колективі. Міжособистісні відносини в групі. Інтимні міжособистісні відносини.

Практична частина.

1. Дослідження основних тенденцій поведінки людини в реальній групі (методика «Q-сортування» (В.Стефансон)).
2. Визначення стилю міжособистісної взаємодії. С.В Максимов, Ю.А. Лобейко).
3. Визначення бажаної соціальної ролі в групі.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни «Загальна психологія з практикумом - ч.1» семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, вчасна здача домашньої контрольної роботи (ДРК). Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі практичні завдання до теми.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

Здобувач вищої освіти на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завдань), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша папери не варто.

Використання ноутбуків, смартфонів (та інших подібних засобів) для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Загальна психологія з практикумом – 1». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від здобувачів вищої освіти до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим здобувачам вищої освіти або загалом аудиторії. Допускається діалог між здобувачами освіти і викладачем на лекції.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. На семінарських заняттях використовуються методи: робота парами, тріадами, круглий стіл, ситуаційні задачі; групові дискусії при вивченні проблемних питань. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях проводиться усне опитування, здобувачі вищої освіти фокусують свою увагу на засвоєнні, узагальненні та систематизації теоретичних знань з психології та проведеної практичної роботи з психодіагностичними методиками.

Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу (конспект лекцій з дисципліни; складання та ведення протягом вивчення курсу власного термінологічного словника). У словник заносяться поняття, визначення та терміни з тем, що вивчаються.

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять, самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: **опитування за темою заняття, домашня контрольна робота (ДРК).**

Семестровий контроль: **екзамен.**

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії, проведення психодіагностичного дослідження з теми семінару);
- 2) виконання домашньої контрольної роботи.
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Викладач оцінює роботу студента на семінарському занятті.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП завдань.](#)

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу «Загальна психологія з практикумом – 2» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих

завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою кафедри психології та педагогіки Воляннюк Н.Ю.; професором кафедри психології та педагогіки Ложкіним Георгієм Володимировичем; доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол. н., Хілько Світланною Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2023 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 11 від 27.06.2023 р.)

Додаток 1

**Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для студентів денної форми)**

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 1» складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) виконання домашньої контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 30 (кількість балів на 1 занятті – 10):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	9-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	6-8
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	3-5
відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті	0

2. Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 20

Домашня контрольна робота включає 10 психодіагностичних методик, які дозволяють здобувачам вищої освіти здійснити комплексний дослідницький та діагностичний контакт із проявами психічних явищ, базові знання щодо яких отримано у лекційному курсі та самостійного вивчення матеріалу. Здобувач вищої освіти проводить психодіагностичне дослідження за допомогою тестів, опитувальників власних психічних процесів, психологічних станів та почуттів, індивідуально-типологічних особливостей, темпераменту, рис характеру, інтересів, здібностей. Орієнтовний перелік тестових завдань розміщено на сайті кафедри психології та педагогіки в розділі – індивідуальна робота (<http://psy.kpi.ua/studentam>). Виконання кожного тестового завдання передбачає проведення тестування, підрахунок отриманих балів, аналіз результатів та їх інтерпретацію, написання висновку за результатами дослідження.

Кожне виконане завдання ДКР (одна психодіагностична методика дослідження) оцінюється в 2 бали, таким чином, максимальна оцінка за виконання ДКР складає 20 балів.

Критерії оцінювання кожного завдання ДКР:

Техніка виконання дослідження та інтерпретація відповідає всім процедурним нормативам, результати тестування подано в аргументованих висновках	2
Результати тестування з незначними неточностями, порушеннями логіки аргументованих висновків	1
Результати тестування подано з чисельними значними помилками, відсутність аргументованих висновків	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 30 + 20 = 50 \text{ балів.}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 25 балів.

3. Складання екзаменаційної контрольної роботи: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Приклад:

Екзаменаційне завдання №1

- 1) Теорії темпераменту. Фізіологічні основи та типи темпераменту.
- 2) Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності.

Екзаменаційне завдання №2

- 1) Основні типи акцентуацій рис характеру.
- 2) Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;	19-25
відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти а з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді;	13-18
достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;	6 –12
неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання;	1–5
відсутність відповіді.	0

Для отримання здобувачами вищої освіти відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Теорії темпераменту. Фізіологічні основи та типи темпераменту.
2. Поняття про темперамент як сукупність індивідуальних проявів динаміки психічної діяльності людей.
3. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент.
4. Характеристика чотирьох основних типів нервової системи за І. Павловим.
5. Характеристика типів темпераменту за Б. Тепловим, В. Небиліциним.
6. Психологічні особливості та властивості холерика.
7. Психологічні особливості та властивості сангвініка.
8. Психологічні особливості та властивості флегматика.
9. Психологічні особливості та властивості меланхоліка.
10. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини
11. Структура характеру. Рис характеру.
12. Природна основа та соціальні впливи на формування характеру.
13. Вчинок і формування провідних рис характеру особистості.
14. Можливості зміни і корекції неадаптивних рис характеру.
15. Основні типи акцентуацій рис характеру.
16. Аналіз впливу акцентуацій на поведінку і діяльність людини.
17. Особливості формування акцентуацій.
18. Концепція акцентуованих особистостей К. Леонгарда та А. Лічко.
19. Методики визначення акцентуацій характеру (методика ПДО, МПДО А. Лічко).
20. Загальні та спеціальні здібності.
21. Задатки, схильності, здібності.
22. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Розвиток та формування, компенсація здібностей.
23. Поняття спрямованості особистості.
24. Зумовленість спрямованості особистості низкою відповідних мотивів.
25. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти потреб.
26. Один з основних видів спрямованості: спрямованість на взаємодію.
27. Один з основних видів спрямованості: спрямованість на завдання (ділова спрямованість).
28. Один з основних видів спрямованості: на себе(особиста спрямованість).
29. Теорії мотивації.
30. Процесуальні та результативні компоненти мотивації.
31. Мотивація і мотивування та їх компоненти.
32. Полімотивованість мети.
33. Види мотивів. Ієрархія і зміна мотивів. Зовнішня і внутрішня мотивація.
34. Сутність змістовних теорій мотивації.
35. Сутність процесуальних теорій мотивації.
36. Сутність різних видів мотивів.
37. Інтереси як мотиви.
38. Активність як стан і умова існування, взаємозв'язок активності та діяльності суб'єкта.
39. Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності.
40. Соціально-психологічний аспект діяльності.
41. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички).
42. Зміст і структура активності і діяльності: потреба, мотив, задача, дія (операція), результат, контроль і оцінка.
43. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності.
44. Інтєріоризація та екстеріоризація.
45. Види людської діяльності (гра, навчання, праця); їх освоєння і розвиток.
46. Сутність психомоторики.

47. Функціональна будова психомоторики.
48. Рухи, дії та їх регулювання в психомоториці.
49. Функції психомоторики.
50. Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів.
51. Особливості психічних станів.
52. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів.
53. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності.
54. Стрес: ознаки та різновиди стресу, стадії стресу, критерії стресостійкості та напрями подолання стресу.
55. Концепція ситуативної та особистісної тривожності Спілбергера.
56. Методики дослідження психічних станів.
57. Підходи і теорії розвитку особистості.
58. Гармонійний і дисгармонійний розвиток особистості. Формування змісту особистості.
59. Феноменологія нестійких станів.
60. Індивідуальні особливості психічних станів
61. . Проблема подолання важких станів кризь призму категорії «переживання».
62. Загальна характеристика змінених станів свідомості.
63. Характеристика рівнів активності свідомості.
64. Трансові стани свідомості.
65. Галюцинаторні та хворобливі стани свідомості.
66. Категоризація ресурсів особистості у психологічній науці.
67. Класифікація ресурсів особистості.
68. Система регуляторних механізмів як ресурс особистості.
69. Самосвідомість особистості. Її структура.
70. Методики дослідження самосвідомості особистості.
71. Самосвідомість і «Я-концепція» особистості.
72. Самооцінка і рівень домагань особистості.
73. Рефлексія як психологічний механізм розвитку самосвідомості.
74. Різновиди психологічного захисту особистості та їх характеристика.
75. Особливості психологічного захисту в дітей.
76. Розуміння криз особистості у психології.
77. Кризи розвитку та кризи життя.
78. Типи ставлення до кризової ситуації та її подолання.
79. Методики діагностики копінг-поведінки в стресових ситуаціях.
80. Поняття про спілкування: структура, засоби, функції.
81. Різновиди спілкування.
82. Особливості рефлексивного та не рефлексивного слухання.
83. Поняття групи в психології: класифікація та їх основні характеристики.
84. Рівні розвитку та структура груп.
85. Особистість і група.
86. Психологічні особливості студентської групи.
87. Процеси ідентифікації в студентському колективі.
88. Міжособистісні відносини в групі.
89. Інтимні міжособистісні відносини.
90. Методики дослідження міжособистісних відносин в групі.

Зразок оформлення титульної сторінки домашньої контрольної роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет соціології і права
Кафедра психології та педагогіки

Контрольна робота

З дисципліни «Загальна психологія з практикумом ч.2»

Варіант №__

Здобувач вищої освіти

ПІБ

групи: _____

Перевірив: ПІБ викладача

к. психол. н., доцент кафедри

психології та педагогіки ФСП